

LÉGSZENNYEZÉS | FŰTÉS PELENKÁVAL | MÉSZÁROS ERŐMŰVE

Rontják a levegőt

Napokon belül bíróság elé citálhatja Magyarországot az unió a levegő rossz minősége miatt. Az ország harmada szeméttel fűt, és százezernél több kályhában égetnek lignitet. Hamarosan Mészáros Lőrinc hasznára.

APF / KISBENDEK ATTILA

Az idei a második tél, amikor Bódvaszilason száraz tűzifát kapnak az önkormányzatok a rászorulókat. A szociális tűzifa-programban részt vevő önkormányzatok ugyanis többnyire hatalmas füsttel égő vizes fával vagy rákkeltő anyagokat kibocsátó lignittel látják el a szegényeket. A borsodi kistelepeleken élőknek az a szerencsésük, hogy az egyik önkormányzati képviselőjük levegőtisztaság-védelmi szakember. Stieber József egy ideig a saját költségére végzett méréseket, hogy számokkal érveljen a száraz tűzifa mellett, amely feleannyira szennyezi a levegőt, mint ha vizes fát égetnek. Mostanában valamivel kevesebb is a sötéten füstölő kémény a faluban, igaz, az 1,5 köbméternyi ajándék tüzelőanyag legfeljebb a tél egyharmadára elég egy-

egy családnak. Ha pedig ez elfogy, megint előkerül a „jól bevált” tejfölddoboz, PET-palack és gumiabroncs, no és az aznap begyűjtött, még nedves tűzifa.

Az asztmás megbetegedések is Borsodban a leggyakoribbak, pedig már 2008-ban is főként a szálló por ottani, gyakori magas koncentrációja miatt indított kötelezettség-szegési eljárást Magyarország ellen az Európai Bizottság. Ezzel szemben az Állami Számvevőszék szinte dicshimnusz zengett a levegő minőségéért felelős szervezetek tevékenységéről idén január 18-án közzétett jelentésében. „A kitűzött célok elérése érdekében az érintett minisztériumok számos intézkedést tettek, a légszennyező anyagok koncentrációja, illetve összkibocsátása trendszerűen csökkent” –

A Mátrai Erőmű hűtőtornyai.

Borús jövő

egy zsáknyi pelenkával két-három napra be lehet fűteni

effajta megállapítások sorakoznak a dokumentumban. Néhány nappal ez után pedig az Európai Bizottság Brüsszelbe idézte a legrosszabb légszennyezettségi mutatókat produkáló tagországok, köztük Magyarország környezetvédelemért felelős miniszterét. E hét végén az is eldőlt, hogy az Európai Bíróság elé citálják-e a kilenc renitenst (Magyarország mellett Német-, Francia-, Olasz- és Spanyolországot, az Egyesült Királyságot, valamint Csehországot, Szlovákiát és Romániát). Ezek a tagállamok ugyanis évek óta rendszeresen megsértik a nitrogén-dioxid-kibocsátásra és a részecskeszennyezésre – vagyis a szálló porra – vonatkozó előírásokat.

Míg Nyugat-Európában inkább a közlekedés, nevezetesen a dízelautók felelősek a rossz levegőért, addig Magyarországon a levegőt szennyező káros anyagok kétharmada a háztartási fűtésből és szemétegetésből származik. A nitrogén-dioxidtól évente 1200-an halnak meg idő előtt Magyarországon, a szálló portól pedig 10–12 ezren – érzékelteti az arányokat Lenkei Péter, a Levegő Munkacsoport szakértője. Igaz, az elsősorban a dízelautók által a levegőbe eregetett nitrogén-dioxid koncentrációja például a fővárosi Széna téren egy év alatt 206 alkalommal haladta meg a megengedett értéket, miközben az unió szabályai legfeljebb 18 alkalommal nézik el a határérték túllépését. A szálló por koncentrációja pedig Csepelen például 46 napon lépte túl a határértéket – úgy, hogy tavaly csak az év 60 százalékában működött a mérőműszer. A kistelepeleken pedig egyáltalán nincsenek mérőállomások. Az unió ugyanis csak azt írja elő, hogy a városokban és a 250 ezer fősnél nagyobb településeken kell mérőpontot felállítani, vidéken pedig 100 ezer négyzetkilométerenként egy mintavételi pontot.

A szemétegetést ugyan 2001 óta 300 ezer forintig terjedő bírsággal büntethetik, ám a szakértők tapasztalata szerint a járási kormányhivatalok általában lerázzák magukról ezt a feladatot. „A háztartásban képződő, kezeletlen fát el szabad égetni, ám sokszor fakonzerválóval kezelt anyagot dobunk a tűzre, abból

pedig extrém mennyiségű rákkeltő dioxin kerül a levegőbe” – példálózik Lenkei Péter. „Borsodban papíron nincs légszennyezés, miután mindenki szeméttel fűt, és az emberek fedezik egymást” – mondta az egyik ottani kistelepülés polgármestere. Éveken át vásárolták például zsákszámra a selejt pelenkát egy vállalkozótól: egy zsáknival néhány száz forintból két-három napra be lehet fűteni. A gumibroncs is „gazdaságos”: a fűtőértéke jobb, mint a fáié, és két darabbal már be lehet melegíteni egy átlagos családi házat. Csakhogy az égésekor felszabaduló benzapirén erősen rákkeltő. Aligha vannak azonban tisztában az emberek ezekkel a hatásokkal. A Levegő Munkacsoport minapi felmérése szerint a szeméttel fűtők 30 százaléka ismerethiány miatt teszi ezt, míg 15 százalékuk a szegénység miatt. Minden második érintettre pedig mindkét ismérv igaz, és összességében minden harmadik háztartás eget hulladékot Magyarországon.

A hulladékkezelő cégek tapasztalatai szerint a fűtési szezonban egyszerűen eltűnik a háztartási szemét egyharmada: vélhetően a kályhákban köt ki.

„Kevés az a néhány tízmillió forint, amit a kormány a Fűts okosan! felvilágosító kampányra költött. A levegőszennyezés jóval több

a fűtési szezonban eltűnik a háztartási szemét egyharmada

haláleset oka, mint a közlekedés, mégis csak az utóbbival kapcsolatos ismeretterjesztésre fordítanak milliárdokat” – von párhuzamot Lenkei. Ennél is nagyobb mulasztás azonban, hogy a lignites fűtés ellen nem lép fel a kormány. Ma több mint százezer magyarországi háztartásban melegítenek ezzel az extrém mértékben szennyező szénfajtával. Más kérdés, hogy a földművelésügyi tárca úgy látja: a lignites fűtési mód

mérséklése igenis sikeres volt. „Az épületek energiahatékonyságának támogatása is azt eredményezi, hogy a korszerűtlen, szilárd tüzelésű fűtési rendszerek használata – így a lignittel való fűtés is – visszaszorul” – érvelt a HVG kérdésére.

Aligha szigetelték azonban tömegesen a házakat azokban a borsodi és hevesi kisfalvakban, ahol a Mátrai Erőmű bányáiból származó lignittel fűt a lakosság. A hatóságok rábólintása után Mészáros Lőrinc felcsúti polgármester érdekltségébe kerülő erőmű – amely millió köbméteres óránkénti füstgázkibo csátásával Európa legszennyezőbb létesítményei közé tartozik – évente 350–400 ezer tonna lignitet árusít a környékbelieknek, kedvező, nettó 600 forintos mázsánkénti áron (összehasonlításképpen: a legolcsóbb szlovák importfa mázsája 2200 forintba kerül). Sőt több mint kétszáz önkormányzat is főként Mészárosék lignitjéből kap a szociális tűzifa-programhoz. ■ G. TÓTH ILDA